

Finansira
Evropska unija

infohouse

EKONOMSKO OSNAŽIVANJE ŽENA ŽRTAVA NASILJA U PORODICI ZAPOŠLJAVANJE PUTEM AKTIVNIH MJERA

Sadržaj

UVOD.....	2
ANALIZA PROBLEMA U BIH	3
Nasilje nad ženama i u porodici u BIH	3
Tržište rada i rodna ravnopravnost	4
Aktivne mjere zapošljavanja u FBiH.....	5
AKTIVNE MJERE ZAPOŠLJAVANJA I PRILIKE ZA EKONOMSKO OSNAŽIVANJE ŽENA ŽRTAVA NASILJA U PORODICI.....	7
PREPORUKE ZA DALJE DJELOVANJE.....	10

Ova publikacija producirana je uz finansijsku podršku Evropske unije. Sadržaj publikacije potpuna je odgovornost Fondacija INFOHOUSE i Udruženja građana “Budućnost” i ne odražava nužno stavove Evropske unije.

Finansira
Evropska unija

UVOD

infohouse

Udruženje građana
BUDUĆNOST

Postoji mnogo načina da se definiše osnaživanje žena a za potrebe ovog prijedloga će se posmatrati kao procesa promjene kroz koje žene proširuju svoju sposobnost da donose strateške odluke o svojim životima i da učestvuju pod jednakim uslovima sa muškarcima u donošenju željenih promjena u društvu u kojem žive. Poznato da je osnaživanje višedimenzionalan proces, koji obuhvata promjene u političkim, društvenim i ekonomskim sferama života i da su ove različite dimenzije osnaživanja usko povezane tako da je vjerovatno da će značajne promjene u jednoj dimenziji generirati promjene u drugim dimenzijama.

Ekonomsko osnaživanje žena odnosi se na jačanje kapaciteta žena za strateški izbor i djelovanje u sferi ekonomije i na mogućnosti koje to otvara za promjene u drugim sferama njihovog života. Stoga kreatorima politike nudi jednu od brojnih mogućih ulaznih tačaka u šire procese osnaživanja. Postoji niz argumenata zašto je fokus na ekonomsko osnaživanje žena važan. Prije svega, rodne neravnopravnosti u podjeli rada između plaćenog i neplaćenog rada, primarna odgovornost žena za neplaćeni rad njege u kući i povezane nejednakosti u pristupu vrijednim resursima i mogućnostima su srž podređenog statusa žena u društvu.

Postojeće rodne uloge ostavljaju žene ovisne o muškoj opskrbi sebe i svoje djece, ili pak prisiljene da se takmiče na tržištima za svoj rad, robu i usluge pod veoma nepovoljnim uslovima. Njihov nepovoljan položaj na tržištu zauzvrat pojačava nedostatak strateškog djelovanja žena, kako u odnosu na njihove vlastite živote, tako i u širem društvu. Ekonomsko osnaživanje žena je stoga pitanje ljudskih prava i socijalne pravde.

Istraživanja pokazuju da nezaposlenost značajno povećava nasilje u porodici i to:

- **Nezaposlenost – bilo muškaraca ili žena – povećava nasilje u porodici**
- **Muškarci koji izgube posao imaju veću vjerovatnoću da izvrše nasilje u porodici**
- **Žene koje izgube posao češće postaju žrtve, nasilja u porodici**

I Istraživanje Svjetske banke je utvrdilo sistematsku povezanost šokova nezaposlenosti s nasiljem u partnerskim vezama. Ovo istraživanje otkriva da promjene u stopama nezaposlenosti muškaraca i žena imaju suprotnu povezanost sa nasiljem te da su ove povezanosti velike, između 2,75 – 2,86% srednjih stopa prevalencije IPV-a u uzorku. Ono dalje pokazuje da je nasilje u partnerskim vezama veće kada je veća vjerovatnoća da će muškarci biti nezaposleni i, držeći stalnu stopu nezaposlenosti muškaraca a veće je ako se žene suočavaju sa poboljšanim izgledima za zapošljavanje.

Ovi podaci su usaglašeni za Istraživanjima koja su provedena u svijetu i koja potvrđuju da je nasilje u porodici povezano sa neravnotežom između supružnika u pogledu njihove moći uključujući i ekonomsku moć i koja potvrđuju da je ovo jedan od značajnih faktora nasilja u porodici. Zbog toga i Istanbulska konvencija obavezuje članice na donošenje mjera koje, između ostalog, imaju za cilj osnaživanje i ekonomsku nezavisnost žena žrtava nasilja. Uz druge specijalizirane usluge, Istanbulska konvencija upućuje na uspostavljanje mjera ekonomskog osnaživanja preživjelih nasilja prema kojima bi službe za zapošljavanje provodile program(e) zapošljavanja, samozapošljavanja i prekvalifikacije preživjelih.

Finansira
Evropska unija

infohouse

Udruženje građana
BUDUĆNOST

ZAKLJUČCI

Nasilje nad ženama i nasilje u porodici je posljedica rodne neravnopravnosti

Istraživanja pokazuju jake korelacije između nezaposlenosti i nasilja u porodici

Istanbulska konvencija kao jednu od obaveza navodi mjere ekonomskog osnaživanja žena

ANALIZA PROBLEMA U BIH

Nasilje nad ženama i u porodici u BIH

Istraživanja o rasprostranjenosti nasilja nad ženama i nasilja u porodici pokazuju da je u Bosni i Hercegovini, tek malo manje od polovine žena (48%) iskusilo je neki oblik nasilja, uključujući i nasilje od strane intimnog partnera, nepartnera, uhođenje ili seksualno uznemiravanje, od svoje petnaeste godine. Preciznije rečeno, skoro četiri od deset žena (38%) izjavilo je da su iskusile psihičko, fizičko ili seksualno nasilje od petnaeste godine od strane partnera ili nepartnera (FBiH: 36%, RS: 39%). Utjecaj ovakvog nasilja može biti ozbiljan i dugotrajan. Preživjele osobe obično trajno osjećaju emocije poput straha, šoka, srama ili bijesa – svaku od ovih emocija navelo je između dvije petine i dvije trećine žrtava – dok oko tri od deset preživjelih osoba žive sa dugotrajnim psihičkim posljedicama, kao što je osjećaj ugroženosti, depresije, nedostatka samopouzdanja i poteškoća sa spavanjem.

Prema OSCE istraživanju, mlađe žene, bolje obrazovane žene i žene s boljim primanjima u znatno manjoj mjeri se slažu sa široko rasprostranjenim stavom o ženskoj podređenosti muškom partneru. S druge strane, žene u dobi iznad 60 godina, koje su iskusile sukob, imaju djecu, samo osnovno obrazovanje ili su ekonomski neaktivne (obavljaju poslove domaćice ili su u penziji), imaju mala novčana primanja, žive u seoskim sredinama ili su povratnice ili izbjegle i raseljene osobe, imaju tendenciju da vjeruju u podređenost žene mužu. Mišljenje da je nasilje nad ženama uobičajeno manje se javlja kod onih žena koje ne podržavaju stavove o patrijarhalnim normama ženske podređenosti.

Nasilje u porodici možemo u potpunosti razumjeti i njime se pozabaviti samo unutar konteksta. Rodna neravnopravnost leži u korijenu rodno zasnovanog nasilja nad ženama i djevojčicama. Ovo potvrđuje i Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici koja na više mjesta govori o potrebni donošenja rodno-osjetljivih politika.

U BiH se također pruža i niz specijaliziranih usluga podrške preživjelim od nasilja. Zakoni Republike Srpske, Federacije BiH i Brčko Distrikta BiH obezbjeđuju i mogućnost osiguranja zaštite osobe izložene nasilju u vidu privremenog smještaja u sigurnu kuću, gdje žrtva može biti zbrinuta, u drugu porodicu ili drugu odgovarajuću ustanovu, dok prema zakonu Republike Srpske sigurna kuća predstavlja posebnu mjeru podrške kojom pravno lice obezbjeđuje siguran smještaj i pomoć žrtvama nasilja u porodici. Oblik specijaliziranih usluga podrške žrtvama nasilja u BiH su i SOS telefoni: 1264 u Republici Srpskoj i 1265 u Federaciji BiH.

Finansira
Evropska unija

Kada je u pitanju ekonomska situacija žrtava koje su smještene u sigurnu kuću, istraživanje iz 2017. godine¹ je pokazalo da oko 78% ispitanica korisnica sigurnih kuća koje su doživjele nasilje u porodici bilo nezaposleno (aktivni u domaćinstvima). Od tih 78% preživjelih uticaj nasilja u porodici na njih 42% bio je poražavajući jer žene u nisu bile sposobne da nastave svakodnevnu rutinu ili da učestvuju u porodičnim aktivnostima. S druge strane, samo je 15% ispitanica identificirano kao zaposleno.

ZAKLJUČCI

Nasilje nad ženama i nasilje u porodici je rasprostranjeno u BiH

Nasilje nad ženama i nasilje u porodici ostavlja značajne posljedice na zdravlje žena

Žene koje su smještene u sigurne kuće su u značajnoj procentu nezaposlene

Istraživanja u BiH potvrđuju da zaposlene žene imaju drugačije stavove o nasilju u porodici

Tržište rada i rodna ravnopravnost

Stanje na tržištu rada u BiH pokazuje da su žene nedovoljno zastupljene na tržištu rada. Stopa zaposlenosti žena u dobi od 15 godina i više je 24,9% – značajno manje od stope zaposlenosti muškaraca (43,2%), što ukazuje na prepreke s kojima se žene suočavaju u pristupu zapošljavanju. Posljedice neravnopravnosti na tržištu rada su brojne, a izražavaju se u razlici u penzijama (žene rjeđe od muškaraca primaju starosnu penziju, a prosječna penzija koju primaju žene je niža) i u većoj stopi siromaštva među starijim ženama u odnosu na starije muškarce (23,8% nasuprot 15,3%). U naročito nepovoljnoj situaciji su žene iz socijalno ugroženih grupa, kao što su Romkinje, izbjegle i raseljene žene, žene iz ruralnih područja, samohrane majke i žene s posebnim potrebama.

Sve više, populacija zaposlenih žena stječe više obrazovanje brže od svojih muških kolega. Iako su poboljšani rezultati žena, koje često prestižu muškarce na planu obrazovanja, žene tek trebaju biti nagrađene za to boljim mogućnostima zapošljavanja, i još se suočavaju sa višestrukim preprekama na tržištu rada. Sa rastom obrazovanja raste i učešće žena u radnoj snazi. Međutim, stope nezaposlenosti žena se jednako tako povećavaju u usporedbi sa muškarcima, gdje muškarci u većem procentu imaju posao.

Razlike u učešću u radnoj snazi u korist muškaraca pokazuju trend smanjivanja do tačke kada uzima suprotan smjer kako raste nivo obrazovanja žena. Prema Anketi o radnoj snazi², razlike učešća muškaraca i žena u radnoj snazi prelaze u korist žena nakon što steknu srednje obrazovanje i više obrazovanje. Među muškarcima i ženama sa manje od osnovnog obrazovanja ili bez obrazovanja postoji razlika od 30 procentnih poena u učešću u radnoj snazi u korist muškaraca. Ova razlika se zadržava u svim grupama koje su završile osnovnu školu i srednju stručnu školu. Međutim, žene koje završe srednju školu bilježe više stope učešća u radnoj snazi (72%) od muškaraca istog nivoa obrazovanja (69%). Među osobama sa

¹ Analiza koštanja nasilja u porodici : procjena troškova multisektorskog odgovora na nasilje u porodici na lokalnom nivou u Bosni i Hercegovini / [autori Majda Halilović, Nino Serdarević, Faruk Hujjić]. - Sarajevo : UN Women kancelarija u BiH, 2019. - 78 str. : graf. prikazi ; 30 cm

² Anketa o radnoj snazi 2019 - Agencija za statistiku BiH,

https://bhas.gov.ba/data/Publikacije/Bilteni/2019/LAB_00_2019_TB_0_BS.pdf

Finansira
Evropska unija

višom i visokom školom, postoji mala razlika od 3 procentna poena u korist muškaraca; međutim, značajan rast učešća žena ističe pozitivne efekte obrazovanja na sposobnost i želju žena da se uključe u radnu snagu.

Rad u domaćinstvu i brigu o porodici prvenstveno obavljaju žene. U više od 90% domaćinstava u BiH pretežno žene obavljaju kućanske poslove, kao što su kuhanje, čišćenje, pranje itd. U više od 80% domaćinstava pretežno one vode brigu o maloj djeci, a u više od 70% domaćinstava pretežno žene vode brigu o školskim obavezama djece ili o starima, bolesnima i o osobama s posebnim potrebama u porodici.

Nažalost, poslodavci iskazuju broje diskriminatorne stavove kada je u pitanju spremnost zapošljavanja osoba iz neke od teže zapošljivih ili specifičnih kategorija. Dok će većina poslodavaca spremnog zaposliti mlade bez radnog iskustva (59%), a najmanje su spremni zaposliti migrante kao potencijalnu novu radnu snagu na tržištu rada u Federaciji BiH. Vidljive su i predrasude prema ženama i tek bi 28% poslodavaca bi priliku za zaposlenje dali ženama iz ruralnih područja a žrtve nasilja i manje, tek 18%. Pošto poslodavci još uvijek smatraju određene poslove pogodnijim za muškarce odnosno žene, mlade žene sa visokim obrazovanjem uhvaćene su u zamku konteksta gdje je ograničen broj radnih mjesta koja su im na raspolaganju, a tržište rada je donekle pristrasno protiv njih.

ZAKLJUČCI

Žene su manje aktivne i zaposlene na tržištu rada

Žene su prisutnije na poslovima na kojima se traži visoka stručna sprema

Nezaposlenost direktno utiče na siromaštvo i pristup drugim uslugama za žene

Rad u domaćinstvu i brigu o porodici prvenstveno obavljaju žene

Poslodavci i dalje iskazuju značajne predrasude prema ženama na tržištu rada

Aktivne mjere zapošljavanja u FBiH

U Federaciji BiH izraženo je djelovanje sa ciljem korekcija trenutnih stopa nezaposlenosti na tržištu rada. Federalni Zavod za zapošljavanje u saradnji sa kantonalnim službama provodi aktivne mjere zapošljavanja sa značajnim izdvajanjima za ovu namjenu. Prema izvještaju za 2021. godinu 6743 osobe su koristile razne aktivne mjere zapošljavanja od čega je bilo 2610 žena (38.7%). Postoje dvije ciljane mjere za žene i to Zapošljavanje žena i Poduzetništvo za žene koje daju značajan doprinos ukupnom učešću žena u ovim mjerama (11.7%).

Ovo su značajna sredstva i značajni rezultati kada su u pitanju ove mjere uključujući i doprinos zapošljavanju žena. Većina aktivnih mjera se dodjeljuje putem javnog poziva koji se dešava prema unaprijed utvrđenom rasporedu javnih poziva. Dinamika javnih poziva je vezana za administraciju aktivnih mjera od Federalnog i kantonalnih zavoda te nije u mogućnosti da prati dinamiku nasilja u porodici niti individualne potrebe žrtava.

Finansira
Evropska unija

Pored finansijskih mjera, zavod i službe pružaju usluge savjetovanja i posredovanja u zapošljavanju. Ove mjere rezultiraju značajnim udjelom zaposlenih osoba a brojevi višestruko prevazilaze broj zaposlenih putem finansijskih mjera.

Posmatrajući spolnu strukturu, žene u strukturi zaposlenih u Federaciji BiH u 2021. godini čine 42% dok se u odnosu na 2020. godinu kod žena se bilježi indeks rasta od 1,8%, a kod muškaraca od 1%³. Isto istraživanje navodi da u Federaciji BiH u 2021. godini od ukupnog prosječnog broja (311.679) nezaposlenih osoba 182.316 su nezaposlene žene, što je smanjenje za 5.049 ili 2,70% u odnosu na prethodnu godinu. Najveći udio žena u broju zaposlenih kod anketiranih poslodavaca zabilježen je u Kantonu Sarajevo s udjelom od 58%, Bosanskopodrinjskom kantonu 49% i Srednjobosanskom kantonu 47%, a što je očekivano s obzirom na učešće većeg broja firmi u kojima je zastupljenija ženska radna snaga (uslužne djelatnosti, tekstilna industrija, proizvodnja odjeće i obuće).

ZAKLJUČCI

Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje podržavaju zapošljavanje značajnog broja osoba putem aktivnih mjera zapošljavanja

Žene su korisnice preko 38% svih aktivnih mjera zapošljavanja

Postoje dvije rodno ciljane mjere koje se fokusiraju isključivo na žene

Mjeri se indeks rasta zaposlenih i smanjenje broja nezaposlenih žena u FBiH a postoje razlike u stepenu zaposlenosti žena između kantona

Pored finansijskih mjera, zavod i službe provode nefinansijske mjere podrške nezaposlenim osobama

Može se pretpostaviti da postoje izazovi žrtava nasilja da pristupe postojećim programima aktivnih mjera zapošljavanja

³ ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA RADA U FEDERACIJI BIH 2021 / 2022.

Finansira
Evropska unija

AKTIVNE MJERE ZAPOŠLJAVANJA I PRILIKE ZA EKONOMSKO OSNAŽIVANJE ŽENA ŽRTAVA NASILJA U PORODICI

Kada se posmatraju sve navedene informacije, postavlja se pitanje do koje mjere se aktivne mjere zapošljavanja mogu iskoristiti za ekonomsko osnaživanje žena žrtava nasilja. Istraživanja koja su korištena za potrebe ovog prijedloga ukazuju na snažnu vezu između zaposlenosti i nasilja u porodici a mjere ekonomskog osnaživanja žena su jedna od obaveza BIH iz Istanbulske konvencije.

Djelovanje federalnog zavoda i kantonalnih službi u pogledu aktivnih mjera zapošljavanja dovodi do zaključka da postoji značajan potencijal za ovu namjenu. Tim prije jer postoje dvije rodno ciljane aktivne mjere zapošljavanja. Dodatno, kao jedna od ciljnih grupa Programu rada Federalnog zavoda za zapošljavanja su utvrđene i žene ali i žrtve nasilja. U ovom trenutku nije jasno koliko je žena žrtava nasilja korisnika aktivnih mjera zapošljavanja.

Iz svega navedeno, pristup Zavoda i službi u pogledu aktivnih mjera zapošljavanja predstavlja jednu od značajnih mogućnosti za uticanje na zapošljavanje žena žrtava nasilja u porodici kao doprinos realizaciji obaveza iz Istanbulske konvencije. Da bi se to postiglo potrebno je osigurati sinergiju između kapaciteta aktera koji su uključeni u dva paralelna procesa

- Podrška ženama žrtvama nasilja u porodici (organizacije koje vode sigurne kuće i centri za socijalnu zaštitu)
- Aktivne mjere zapošljavanja (federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje)

Istovremeno ciljajući dvije grupe

- Žene žrtve nasilja u porodici
- Poslodavce.

U tom pogledu mogu identificirati tri opcije djelovanja

Zadržavanje statusa quo	u ovoj opciji se ne mijenjaju postojeće prakse
Prilagođavanje postojećih mjera potrebama žrtava nasilja u porodici	ova mjera podrazumijeva korištenje znanja i vještina postojećih aktera sa ciljem korištenja postojećih programa i povećanja učešća žena žrtava nasilja u strukturi korisnika
Kreiranje ciljanih mjera za žrtve nasilja u porodici	kreira se posebna mjera koja se isključivo fokusira na žrtve nasilja u porodici

Svaka od navedenih mjera ima različit uticaj na utvrđene probleme u oblasti nasilja u porodici. Mogući ciljevi kao i procijenjeni uticaji su prikazanu matrici ispod.

MOGUĆE OPCIJE	STATUS QUO	PRILAGOĐAVANJE MJERA	RODNO CILJANE MJERE
CILJEVI			
Zapošljavanje žena	Nije moguće	Povećava se	Povećava se

Finansira
Evropska unija

Žrtava nasilja	izračunati		
Smanjenje stope nasilja u porodici	Zadržava se	Od 1 do 3%	Od 1 do 3%
Procijenjene uštede kao posljedica smanjenja stope nasilja	Bez uticaja	Smanjuje se trošak	Smanjuje se trošak
Promjene stavova poslodavaca	Bez uticaja	Srednji uticaj	Mali uticaj
OGRANIČENJA			
Finansijski trošak	Bez promjena	Bez promjena	Povećan
Broj aktera	Zadržava se isti broj	Potreba saradnje	Potreba saradnje
Trošak prilagodbe	Bez promjena	Mali	Srednji
Prihvatljivost mjere	Postojeća mjera	Prihvatljiva	Nije moguće utvrditi
RANGIRANJE	NAJMANJE POVOLJNA OPCIJA	POVOLJNA OPCIJA	POVOLJNA OPCIJA

Opcija 1. Zadržavanje statusa quo

Ova opcija je ocjenjena kao najmanje povoljna budući da se može pretpostaviti da ne daje poseban doprinos zapošljavanju žrtava nasilja u porodici. Kada su uzmu u obzir stavovi poslodavaca prema ovoj kategoriji teško-zapošljivih osoba može se pretpostaviti da se žrtve nasilja susreću sa brojnim preprekama koje smanjuju mogućnost korištenja neke od aktivnih mjera zapošljavanja.

Opcija 2. Prilagođavanje postojećih mjera

Ova opcija je ocjenjena kao povoljna iz razloga jer se predlaže aktivno djelovanje da se utiče na barijere sa kojima se žrtve nasilja susreću kada je u pitanju korištenja aktivnih mjera zapošljavanja. Da bi ovaj pristup bio efikasan potrebno je osigurati blisku saradnju između različitih aktera koji dolaze u susret sa žrtvama nasilja tj. organizacija koje pružaju podršku žrtvama (NVO), zavoda odnosno službi za zapošljavanje i centara za socijalni rad. Kada se uzme u obzir struktura zaposlenosti žrtava koje su smještene u sigurne kuće očigledno je da postoji potreba da se podrže u smislu kreiranja pretpostavki za njihovu ekonomsku samostalnost. Uz savjetodavnu pomoć izgledno je da bi neka od postojećih aktivnih mjera zapošljavanja uključujući i postojeće rodno ciljane mjere mogu da budu adekvatne za žrtve nasilja u porodici. Istovremeno, bitno je osigurati aktivno djelovanje prema poslodavcima kako bi se uticaj diskriminatorskih stavova prema žrtvama nasilja ali i prema ženama bio umanjen. U tom pogledu zavod odnosno službe bi morali da imaju aktivnu ulogu. Ono što se može procijeniti da je trošak ove mjere mali i odnosio bi se samo na troškove saradnje različitih aktera a može se pretpostaviti da bi bila prihvatljiva za sve aktere.

Finansira
Evropska unija

infohouse

Udruženje građana
BUDUCNOST

Opcija 3. Rodno ciljana mjera za žrtve nasilja u porodici

Ova opcija je ocijenjena kao povoljna budući da se fokusira na posebnu grupu teško zapošljivih osoba prema kojem postoje brojni diskriminatorski stavovi. Mjere koje bi se mogle definirati kao rodno ciljane bi mogle da uključuju: poseban program za žrtve nasilja, dodatna sredstva za poslodavce koji zapošljavaju žrtve nasilja ili uvođenje dodatnih bodova za žrtve nasilja. Iako nema sumnje da ove mjere imaju potencijal da daju efekte postavlja se pitanje da li bi njihovo korištenje imalo efekta sa jedne strane na motivaciju žrtava nasilja da se prijavljuju na ove mjere i sa druge strane da li bi finansijska motivacija bila dovoljna da utiče na diskriminatorske stavove poslodavaca. Dodatno postoji rizik da bi se korisnice ovih mjera dodatno stigmatizirale posebno na radnom mjestu kod poslodavaca. Slična mjera je postojala prije nekoliko godina ali prema dostupnim informacijama ova mjera nije postigla željeni efekat. Ono što se može procijeniti da je trošak ove mjere srednji odnosno jer bi uvođenje ove mjere značilo odvajanje dijela sredstava za ovu namjenu sa izglednim smanjenjem dostupnih sredstava

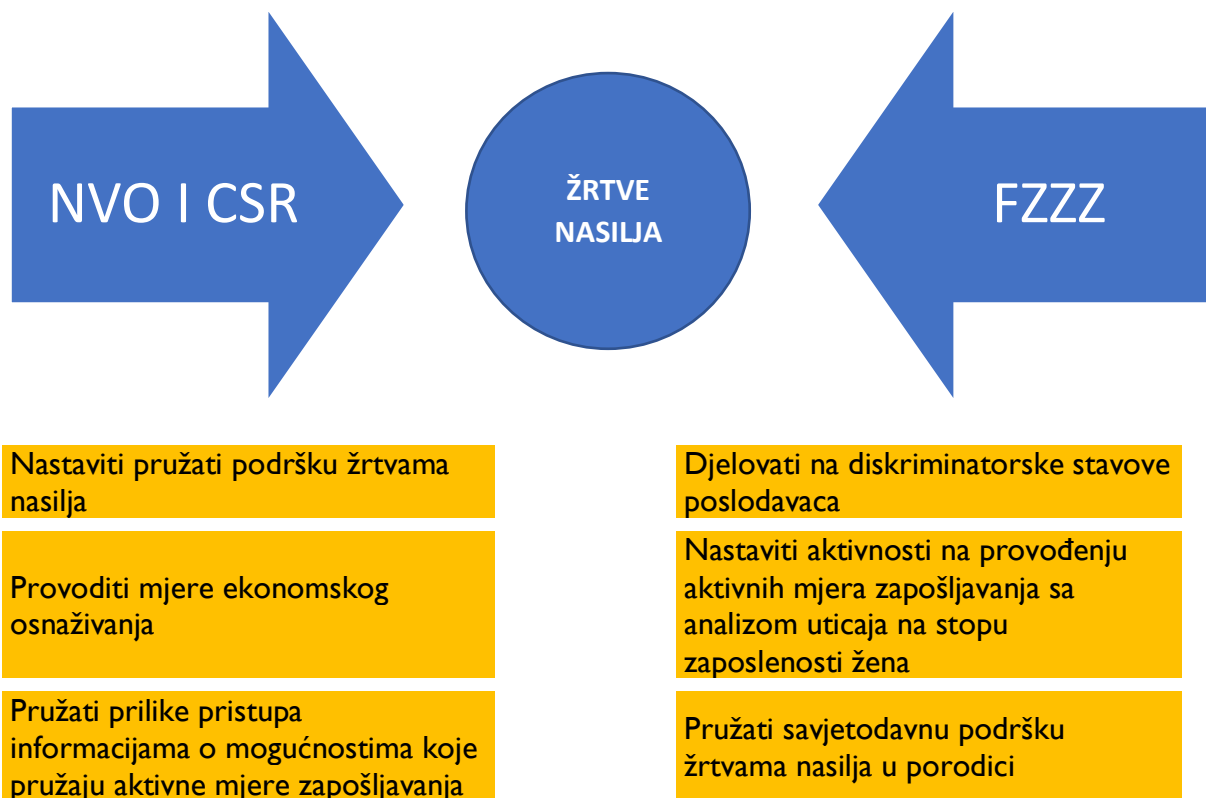

Finansira
Evropska unija

PREPORUKE ZA DALJE DJELOVANJE

Iz svih postojećih informacija jasno je da postoji potreba ali i obaveza djelovanja u pogledu ekonomskog osnaživanja žrtava nasilja u porodici. Svi dostupni podaci pokazuju jaku korelaciju između stope zaposlenosti i stope nasilja u porodici a dostupni podaci o žrtvama koje su smještene u sigurne kuće to potvrđuju. Zavod i službe za zapošljavanje u FBiH su ključni akteri kada su u pitanju aktivne mjere zapošljavanja. Broj zaposlenih osoba uključujući i značajan udio žena kao korisnica pokazuju da je potencijal značajan.

Ova analiza je pokazala da postoje dvije moguće opcije koje se mogu označiti kao povoljne. I jedna i druga ima svoja ograničenja jer zahtijevaju prilagodbu postojećih praksi. U osnovni moguće je utvrditi potrebu provođenja mjera od strane svih aktera koje su usmjerene na ekonomsko osnaživanje žena. Kroz ovu saradnju prilike za prijavljivanje i korištenje aktivnih mjera zapošljavanja od strane žrtva nasilja se povećavaju. Shema ispod pokazuje moguće intervencije od strane različitih aktera koji su usmjereni na žrtve nasilja.

Posmatrajući postojeće programe Zavoda jasno je da postoji niz aktivnih mjera koje se mogu iskoristiti za aktivaciju žrtava nasilja. To se podjednako odnosi na programe sufinansiranja zapošljavanja, samo-zapošljavanja kao i obuke. Većini programa se pristupa putem javnih poziva i ispunjavanjem online obrazaca koji nisu u potpunosti prilagođeni dinamici nasilja u porodici. Pored toga, Zavod provodi aktivne mjere koje se ostvaruju po zahtjevu ili putem

Finansira
Evropska unija

infohouse

Udruženje građana
BUDUĆNOST

sufinansiranja zajedničkih projekata i koji su otvoreni tokom čitave godine. To se odnosi na sljedeće programe

Naziv programa	Svrha
Program sufinansiranja samozapošljavanja START UP 2022 – Druga prilika	Samozapošljavanje
Program sufinansiranja zajedničkih projekata sa drugim organizacijama i institucijama 2022	Zapošljavanje i samozapošljavanje

Ovi programi su označeni i od strane Federalnog zavoda kao programi sa značajnim potencijalom za zapošljavanje žrtava nasilja u porodici. Program sufinansiranja samozapošljavanja START UP 2022 već predviđa mogućnost uvećanja sredstava za različite ranjive grupe uključujući i žrtve nasilja i žrtve nasilja u porodici od 10%.

Program sufinansiranja zajedničkih projekata sa drugim organizacijama i institucijama 2022 ima za cilj kreiranje partnerstava i provođenja projekata u vezi sa tržištem rada, zapošljavanjem i obukom, stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem, obrazovanjem odraslih, cjeloživotnog učenja, karijerne orijentacije, programa volontiranja, organizovanja konferencija, sajмова i drugih događaja. Iz opisa cilja jasno je da ovaj program ima značajan potencijal za ostvarivanje pristupa koji je ocijenjen kao optimalan u analizi opcija. Pored toga pristup ovim sredstvima je baziran na podnošenju zahtjeva na unaprijed definisanom obrascu odnosno podnošenjem prijedloga projekta. Dva modula koja se primjenjuju se odnose na

Modul	Svrha
Modul 1	<ul style="list-style-type: none"> u okviru projekata kojima se sufinansira zapošljavanje, mjesečni iznos sufinansiranja osoba sa evidencije nezaposlenih, ne može biti veći od 550 KM po osobi, a maksimalno trajanje sufinansiranja ne može biti duže od 12 mjeseci. u okviru projekata kojima se sufinansira obuka, mjesečni iznos sufinansiranja ne može biti veći od 200 KM po osobi, a maksimalno trajanje obuke ne može biti duže od 4 mjeseca. u okviru projekata kojima se sufinansira organizacija sajмова za zapošljavanje i konferencija u vezi sa zapošljavanjem, iznos sufinansiranja pojedinačnog zahtjeva ne može biti veći od 10.000 KM.
Modul 2	Ovaj modul je namijenjen za realiziranje specifičnih projekata za koje Upravni odbor Zavoda posebno odlučuje i o svakom donosi pojedinačnu odluku o kriterijumima.

Ukupno je za ovaj program planirano 4.057.301 KM a sa udruživanjem sredstava ovaj iznos može biti dodatno uvećan. Da bi se ova sredstva efikasno koristila za zapošljavanje žrtava nasilja u porodici predlaže se jasno definiranje uloga svih uključenih aktera. Da bi se ovi koraci potvrdili preporučuje se potpisivanje Sporazum o međusobnoj saradnji o realizaciji između Federalnog zavoda za zapošljavanje, centara za socijalni rad, organizacija koje upravljaju sigurnim kućama kao i Gender Centra Vlade FBiH. Sporazumom je potrebno urediti sljedeće korake

Korak	Odgovornost
Identifikacija žrtava nasilja u porodici koje su u stanju potrebe zapošljavanja i samozapošljavanja	Organizacije koje upravljaju sigurnim kućama, centri za socijalni rad

Finansira
Evropska unija

infohouse

Udruženje građana
BUDUĆNOST

Informisanje žrtava nasilja u porodici o dostupnim programima zapošljavanja	Organizacije koje upravljaju sigurnim kućama, centri za socijalni rad na osnovu informacija pribavljenih od strane zavoda
Izrada individualnih planova za ekonomsko osnaživanje sa fokusom na obuku i zapošljavanje/samo-zapošljavanje i korištenje programa aktivnih mjera	Službe za zapošljavanje
Podrška u pronalaženju poslodavaca i posredovanje u izradi zahtjeva za pristup programima	Službe za zapošljavanje, organizacije koje upravljaju sigurnim kućama
Izrada specifičnih projekata zapošljavanja/samozapošljavanja žrtava nasilja u porodici sa ili bez drugih izvora finansiranja	Organizacije koje upravljaju sigurnim kućama, centri za socijalni rad i Federalni zavod
Utvrđivanje izlaznih rezultata za žrtve nasilja, izrada izvještaja, analiza i adaptacija mjera	Federalni zavod, organizacije koje upravljaju sigurnim kućama i centri za socijalni rad